

שבת אונט

ליון השבת האונטני של מכלל שאנ

פרשת קרח ב'-ג' תמוז תשע"ח

זמני כניסה ויציאת השבת

20:29

19:11

ירושלים

20:31

19:27

תל-אביב

20:33

19:20

חיפה

לקרב את השוליים

ד"ר ניצה דורי

הזכרתי להן את המדרש על אברהם אבינו ולוט. אברהם אבינו אמר ללוט: "היפרד נא מעלי" ולוט הלך לסדום וגר בחברה רעה. אילו אברהם היה מכיל ומקבל, היה לוט נשאר ליד אברהם ומושפע ממידותיו הטובות (המדרש מספר ש"אמר הקב"ה לכולם אברהם מדבק וללוט אינו מדבק", כלומר את כולם יכול אברהם להכיל ולקבל ודווקא ללבן, בן אחיו, הוא אומר "היפרד נא מעלי?"). לא תמיד מה שנתפס בעינינו "הרע" מקלקל את "הטוב". לפעמים זה בדיוק ההיפך.

השבוע נתקלתי בתופעה דומה בעיר נתניה. התקשרה אלי מכרה וביקשה שאנסה לסייע לה על מנת לקבל גן מסוים, שהיא רוצה עבור נכדה. הילד לא התקבל לגן זה אלא לגן מרוחק יותר, למרות שהגן בו היא מעוניינת נמצא סמוך לביתו. כאשר שאלתי מדוע, ענתה ש"כל ההורים יצרו קבוצה של מתפללי בית הכנסת לרשום במרוכז את ילדיהם לגן

במסגרת אחד הקורסים אותם אני מלמדת התפתח דיון סוער. אחת הסטודנטיות משנה ד' במסלול לגיל הרך, דיווחה שהיא עובדת כגננת בגן בחיפה בו לומדים 18 ילדים ממוצא רוסי והגן דל מאד מבחינה שפתית. שאלתי: "מדוע לא עשו אינטגרציה? היכן הגרעין התורני הסמוך לגן זה?" מתברר כי הגן של הגרעין התורני נמצא במרחק שישה רחובות מהגן המדובר, בשכונת הדר בחיפה. תהיתי בפני הסטודנטיות: "מטרת הגרעינים התורניים הייתה לקרב רחוקים. להתערבב עם הקהילה החילונית והמסורתית והדתית יותר והדתית פחות ולנסות לשמש דוגמה אישית". חלק מהסטודנטיות הסכימו, חלקן (שתי אמהות לילדים) התנגדו. מתברר, שההורים בגרעין התורני חוששים שמא הילד הרוסי או האתיופי שיקבלו או יגיע לביתם אחר הצהריים "יקלקל" את ילדם. כך סברו גם אותן סטודנטיות שלא שייכות לגרעין התורני אבל לא מוכנות שילדיהן יהיו בגן בו נמצאים ילדים שהשקפתם הדתית אינה תואמת את רוח החינוך בבית.

שאלתי: "ומה אם יהיה הפוך, אם הילד "התורני" ישפיע על הילד "הזר" לטובה? ובכלל, מי קבע שילד, שעונה על הקריטריונים של כיפה סרוגה, ציצית ומוצא ישראלי, יש בו מידות יותר טובות מאשר לילד שגדל בבית של מהגרים, עולים חדשים, חילוניים?

היו קצת פחות דוגמטיים, קצת יותר מכילים וקצת יותר אמפאטיים ומקבלים את מאמר חז"ל הידוע - "ריקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון", החיים במדינה הקטנה שלנו היו נראים אחרת לגמרי. היה לי צר מאד לראות את החרדים המתפללים בבית הכנסת שלנו יוצאים בהפגנתיות בבוקרו של יום ירושלים בעת אמירת ההלל. לא חייבים לומר הלל, אבל לפחות תישארו, תבינו את אלו שמכירים בנס ומודים עליו. השינוי מתחיל בנו, מורי המורים. מורי הגנות. מי שקרא את "מכתב פתוח למנהל בית הספר התיכון שבו למדתי" מתוך ספרי "סיפורים ושירים מתוך חדר המורים" יבין מאין באתי ולאן הגעתי בזכות קבלה והכלה של המגזר הדתי.

ומעניין לעניין באותו עניין: מחאת יוצאי העדה האתיופית, המתפרצת מעת לעת, מה היא אומרת עלינו כחברה? לפני שנים רבות סיפרה ח"כ גאולה כהן כיצד הושיט ראש הממשלה יצחק שמיר את ידו לילדה יהודייה מאתיופיה, שזה עתה ירדה מכבש המטוס הענק ושאל אותה לשמה. הילדה השיבה בפשטות: "ירושלים". שמיר הופתע באותו מעמד לדעת שיש עוד רבות מבנות העדה

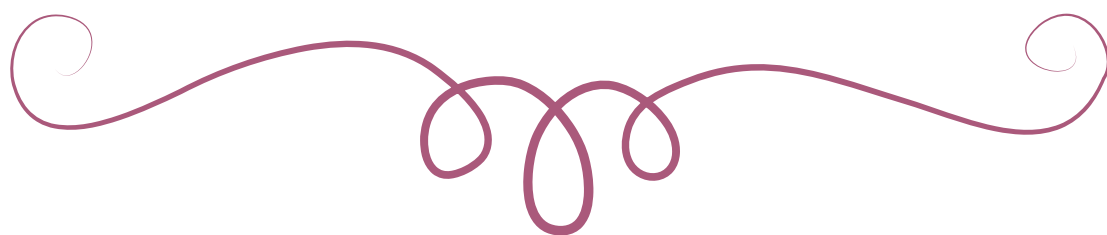
הסמוך וכך נוצרה קבוצה שלמה של ילדים שמילאו גן שלם". ומכיוון שבנה, אבי הילד, מתפלל בבית כנסת אחר, הוא לא נמצא בקבוצה ובנו יאלץ ללמוד שנה נוספת בגן בו למד השנה. הסיפור הזהים אותי. במקום לקרב ולהתקרב, הגישה הפכה לאליטיסטית ומרוחקת.

התפיסה המתבדלת לא התחילה כאן ועכשיו. בשנת 1952 נפגשו בן גוריון והחזון איש. בן גוריון הביע בפניו את דאגתו: "כיצד יוכלו יהודים דתיים ויהודים חילוניים לגור יחד בארץ אחת כאשר הדעות וההשקפות שונות כל כך?" על כך ענה החזון איש במשל העגלה המלאה והעגלה הריקה: "אם שני גמלים נפגשים בדרך במשעול, וגמל אחד טעון משא, והשני איננו טעון משא, זה שאין עליו משא חייב לפנות את הדרך לגמל הטעון משא. אנחנו היהודים הדתיים משולים לגמל הטעון משא - יש עלינו עול של הרבה מאוד מצוות. אתם צריכים לפנות לנו את הדרך". בן-גוריון הגיב בתרעומת לטענה בדבר העגלה הריקה: "ומצוות יישוב הארץ אינה מצווה? וזה לא משא? ומצוות ההגנה על החיים אינה מצווה? ומה שעושים הבחורים שאתם כל כך מתנגדים להם, והם יושבים על הגבולות ושומרים עליכם, האין זו מצווה?". מאז חלפו מעל לשישים שנה. ועדיין מביט חלק גדול מהציבור הדתי על הציבור המסורתי-חילוני באותה תחושה. אנחנו העגלה המלאה, אתם העגלה הריקה. אילו היו החילוניים (אני כותבת בהכללה, כמובן שלא כולם) מעורים יותר בתרבות היהודית ופחות מביעים בורות בכל מה שקשור בה והדתיים (שוב, בהכללה, מובן שלא כולם)

בתי מדרש שחילוניים הולכים ללמוד שם. רואים זאת גם במוזיקה הישראלית. אביתר בנאי, אהוד בנאי, קובי אוז והמון אחרים, שלא מזהים דווקא עם הציבור הדתי, שרים שירים מתוך המקורות ומתקרבים למוזיקה היהודית, מוזיקה, שפעם היינו צריכים לחפש תחנה חרדית כדי להקשיב לשירים המשודרים בה. היום משמיעים אותם בגלגל"צ ובכל תחנה אחרת כמעט. אולי המוזיקה היא זו שתקרר רחוקים. אולי מיזם הפיוט בגני הילדים, שהמכללה שלנו מובילה בראשותן של ד"ר אורנה שניידר והמד"פית זוהר גדסי, ירעיד משהו בלבבות ההורים. אולי פעם נראה שהבבואה שמשתקפת לנו במראה אינה בבואת הזר והשונה אלא הבבואה שלנו עצמנו. אולי פעם דיון בכיתה כמו זה שהיה לאחרונה, יסתיים בתחושה שלא הכל אבוד. אולי.

הנושאות שם זה. גם אהוד ברק, שבאביב 1991 (ימי מבצע שלמה) כיהן כרמטכ"ל, היה שם. ברק שאל את הקייס מלכה עזריה כמה זמן חיכה באתיופיה לעלייה, והאיש השיב לו בטבעיות רבה: "אלפיים וחמש מאות שנה מאז חורבן בית המקדש הראשון". יש מקרים בהם אנחנו צריכים להרכין ראש וללמוד מיהודי אתיופיה פרק בציונות ובאהבת הארץ. על כך כתב המשורר יצחק שלו: "שיוסר מחסומך/ שיותן בך לנשום/ שידוד הצייר בך/ נדוד ורשום/ ומאופק עד אופק שום גבול ושום צו/ לא יחתוך מבטו ויפסיק את הקו..."

והערה קטנה לסיום: לאחרונה אנו רואים דווקא התקרבות של המגזר החילוני לדתי. כבר לא כעס על כל מה שהדת מייצגת אלא רצון להתקרר. אנו רואים זאת בהמון

וּפְצַתָּהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיָּהּ פרופ' מיכה קליין

אומרין אף המזיקין, וקבורתו של משה, ואילו של אברהם. ויש אומרין אף צבת בצבת עשויה".

יש להזכיר כי אין אחדות דעות על מה הם עשרת הניסים, שכן הגמרא (פסחים נד א) אומרת: "והא תניא: 'עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, אלו הן: באר, והמן, וקשת, כתב, ומכתב, והלוחות, וקברו של משה, ומערה שעמד בו משה ואליהו, פתיחת פי האתון, ופתיחת פי הארץ לבלוע את הרשעים". יש לשים לב כי ברשימה המופיעה בגמרא לא מוזכרים השמיר והמטה המופיעים במסכת אבות.

השאלה היא כמובן מה מיוחד בניסים אלה דווקא ומה מיוחד בבריאתן דווקא ערב שבת בין השמשות.

התשובה נמצאת בהגדרת הנס. יש ניסים והם רוב רובם הגדול, שהנס איננו שינוי בחוקי הטבע, אלא הנס הוא בתיזמון האירוע, ולעומתם יש ניסים בהם חל שינוי מחוקי מדעי הטבע, ואלה הניסים הנמנים במסכת אבות. לכן דווקא לנס "פי הארץ" אין לנו לחפש מנגנון במסגרת חוקי הטבע המוכרים.

בריאת אירועים אלה דווקא ערב שבת בין השמשות חשובה מאד שכן "הטבע" הכולל

"וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצַתָּהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיָּהּ וּבִלְעָה אֶתֶם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׁאֵלָה וַיִּדְעֶתֶם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה': וַיְהִי כִכְלֹתוֹ לְדַבֵּר אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּבְקַע הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם: וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיָּהּ וַתִּבְלַע אֶתֶם וְאֶת בְּתֵיהֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לָקַרְח וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ" (במדבר טז).

המקרא מתאר את האירוע במונחים: "וּפְצַתָּהּ הָאֲדָמָה", "וַתִּבְקַע הָאֲדָמָה", "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ". אירוע של יצירת פתח באדמה יכול להיות מוסבר על ידי שתי תופעות טבע מוכרות. האחת, שלא בהכרח קשורה לרעידת אדמה, היא התמוטטות המביאה להיווצרות בולען. התופעה השנייה קשורה ישירות לרעידת אדמה. בעקבות רעידת אדמה נוצר לעיתים סדק פתוח בפני השטח. סדק נוצר כאשר המאמץ הנצבר בסלע עובר את ערך הסף של חוזק הסלע. הסלע נסדק כדי לשחרר את האנרגיה העודפת שהצטברה.

הניסיון לתאר את האירוע הזה כתהליך הניתן להבנה במסגרת מדעי הטבע מתעלם מהמשנה בפרקי אבות (פרק ה משנה ו) המונה את פי הארץ כאחד מעשרה ניסים שנבראו ערב שבת בין השמשות. "עשרה דברים נבראו בין השמשות: פי הארץ, פי הבאר, פי האתון, והקשת, והמן, והמטה, והשמיר, והכתב, והמכתב, והלוחות. ויש

לברוא את הניסים המיוחדים הוא זמן שאיננו חול ועדיין איננו שבת קודש.

את כל חוקי הטבע נבראו בששת ימי הבריאה ובשבת "שבת מכל מלאכתו", כך שהזמן

גשר צר מאוזן

על קולות וגשמים במקרא

ד"ר דוד שניאור

המקרא המשנה והתלמוד, עמ' 187) מבאר, שגשם בזמן הקציר מרביץ את התבואה לקרקע וגורם לריקבון כן לריקבון התבואה שכבר נקצרה וטרם נאספה.

האם ייתכן שהדבר עשוי לרמוז על ניסיון של שמואל להפחיד את העם על מנת שיחזרו בהם מהבקשה להמליך מלך? לפני שניתן תשובה, ברצוננו לציין את הקשר בין אזכור הרוח לבין ירידת הגשם במקרא: "וַיְהִי עַד כֹּה וְעַד כֹּה וְהַשָּׁמַיִם הִתְקַדְּרוּ עִבִים וְרוּחַ וַיְהִי גֶשֶׁם גָּדוֹל וַיִּרְכַּב אַחֲבָב וַיֵּלֶךְ יִזְרְעֵאלָהּ" (מלאכים א יח 45); "כִּי־כֹה אָמַר ה' לֹא תִרְאוּ רוּחַ וְלֹא תִרְאוּ גֶשֶׁם וְהַנֶּחַל הַהוּא יִפְּלֵא מַיִם וְשִׁתִּיתֶם אֹתָם וּמִקְנֵיכֶם וּבְהֶמְתְּכֶם" (מלכים ב ג 17); "רוּחַ צָפוֹן תַּחֲלֹל גֶּשֶׁם וּפְנִיִם נִזְעָעִים לְשׁוֹן סִתְּר" (משלי כה 23).

ר' נפתלי הירץ וויזל מציע שההסבר לדברי ה' לאיוב: "לַעֲשׂוֹת לְרוּחַ מְשָׁקֶל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה" (איוב כח 25) הוא ההתאמה בין עוצמת הרוח לבין ירידת המים-הגשם. ובפסוק שלאחר בו נאמר: "בַּעֲשֵׂתוֹ לְמַטָּר חֶק וְדַרְךְ לְחַזִּיז

הנביא שמואל מוכיח את העם על בקשתם להמליך מלך - "הֲנִי עָנֹו כִּי נִגְדַד ה' וְנִגְדַד מְשִׁיחוֹ אֶת שׁוֹר מִי לְקַחְתִּי וְחֲמוֹר מִי לְקַחְתִּי וְאֶת מִי עֲשִׂקְתִּי אֶת מִי בְצוֹתִי וּמִי־ד מִי לְקַחְתִּי כִּפָּר וְאֲעֲלִים עֵינַי בּוֹ וְאֲשִׁיב לָכֶם" (שמואל א יב 3), ומכאן הקשר האסוציאטיבי לפרשת השבוע ולדבריו הכועסים של משה לה': "וַיַּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל ה' אֵל תִּפְּן אֶל מִנְחַתְּךָ לֹא חֲמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאַתִּי וְלֹא הִרְעֵתִי אֶת אֶחָד מֵהֶם" (במדבר טז 15).

במסגרת התוכחה, מסופר על תופעה ניסית של קולות ומטר בתקופת הקציר: "הֲלוֹא קִצֵּר חֲסִים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל ה' וַיִּתֵּן קִלּוֹת וּמָטָר וַדְּעוּ וַרְאוּ כִּי רָעַתְּכֶם רַבָּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם בְּעֵינַי ה' לְשֹׂאֹל לָכֶם מְלֶכֶךְ" (שמואל א יב 17). מהו פירוש המילה "קולות"? לכאורה, מדובר ברעמים, שהם חלק מהמערכת האקלימית של החורף והגשם. גשם בתקופת קציר החיטה (7 שבועות לאחר קציר השעורים) הינו סימן של קללה, כפי שמובא במשנה: "יצא ניסן הגשמים סימן קללה" (תענית א ז) וכפי שפליקס (החקלאות בארץ-ישראל בימי

הרוח והגשם אינם דברים רעים, וייתכן שגם בקשת העם למלך איננה רעה בתכלית. אולם העיתוי עשוי להיות רע, כפי שרוח וגשם בעת קציר החיטה אינם טובים. יחד עם זאת, כפי שניתן למצוא בחלק גדול מנבואות הפורענות, גם כאן ניתן יש בדבריו בשורת נחמה: למרות בקשת העם להמליך עליהם מלך בשר ודם, ולמרות שהם הכעיסו את ה', הרי ה', השולט באיתני הטבע (כמו הרוח והגשם) ישמור ויגן על עמו, אם ילכו בדרך התורה והמצוות. האשליה של העם היא שמוסד המלוכה יפתור את כל הבעיות השלטוניות והמדיניות שהיו בתקופת השופטים ולכן חשוב לנביא שמואל להזכיר לעם מי הוא מלכו של עולם!

קלות" (שם כו) הוא מסביר שזו תקבולת כיאסטית בין המילים "רוח וקלות", כפי שהמילים "מים" ו"מטר" מתאימות. לדבריו, המילה "קלות", מתארת את הקול החזק של הרוח ולא של רעמים, למעט במקומות בהם נזכרה המילה רעם במפורש בצמוד לתיאור הקולות: "יִרְעַם בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ" (איוב לז 4); "קוֹל רֵעַם בְּגִלְגַּל הָאֵירוֹ בְּרָקִים תִּכַּל רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ" (תהילים עז 19) ועוד.

אכן, בתוכחת שמואל לעם אודות ה"קלות" ככל הנראה מדובר ברוח סערה אשר משכיבה את החיטה היבשה ושוברת אותה. הגשם המתווסף לרוח, גורם לריקבון החיטה.

בִּינָה יִגְרָה

ברית כרותה לשפתיים

ד"ר אסתר מלחי

הראשונות בפרשה: "ויקח קורח וגו'... ד"א משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים כמו שנאמר (במדבר ה), "קח את אהרון", ובהושע יד "קחו עמכם דברים". וכן במדרש תנחומא ואחרים (קרח ב) ויקח - אין ויקח אלא לשון משיכת דברים רכים שמשך כל גדולי ישראל והסנהדראות אחיו וגו'. מכאן שקורח היה מודע ליכולת הדיבור ולכוחה של המילה. דוגמה נוספת נמצא מיד בהמשך במדבר טז 12: "ישלח משה לקרוא לדתן ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נעלה".

פסוקים ומקורות רבים מזהירים את האדם להישמר במוצא שפתיו. לדיבורו של האדם יש משמעות רבה כמשקפת את אישיותו, אמונתו מחשבותיו ודרכי הנהגתו. אולם מעבר לכך יש בדרכי ההתבטאות שלו כוח לשקף ולקבוע דברים שישפיעו על מעמדו ועתידו. בפרשה שלפנינו מספר דוגמאות עליהן מעידים הפרשנים, הדרשנים ובעקבותיהם גם הפייטנים.

רמז לרעיון זה מצאו הפרשנים כבר במילים

"שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחווה ונשובה אליכם" (בראשית כב 5). אדם מדבר והרמזים העולים מדבריו נקבעים במציאות.

מקורות רבים עוסקים במחלוקת בקשר לעתידם של עדת קורח: דעה אחת אומרת כי אין להם מחילה וכי לא יעלו מן האדמה הם בעצמם גזרו את דינם באמרם "לא נעלה". שכתוב "ותכס עליהם הארץ" (במדבר טז 33) בעולם הזה. "ויאבדו בתוך הקהל" - לעולם הבא, דברי ר' עקיבא. לעומתו ר' אליעזר סובר כי יזכו למחילה ולתקומה על פי הפסוק בשירת חנה. "ה' ממית ומחיה מוריד שאול ועל" (שמואל א ב 6)

בתוספתא (סנהדרין יג ט) מובאת תמיכה בדברי ר' אליעזר: "ר' יהודה בן פתירה אומר: באין הן לעולם הבא ועליהם הוא אומר "תעיתי כשה אובד בקש עבדך" (תהל, קיט, קעו) נאמרה כאן אבדה ונאמר להלן אבידה (שמות כב 8), מה אבידה אמורה להלן אבידה המתבקשת, אף אבידה האמורה כאן אבידה המתבקשת. כלומר תינתן להם האפשרות לשוב כמו אבידה השבה לבעליה המחפש אחריה.

הפייטן יניי קובע גם הוא עמדה בעניין זה: "בפיוט הבנוי בסדר אלפבתי (קרובה קטז פיוט 22) הוא מציין בכל טור את עונשם אך גם את תקומתם לעתיד לבוא: "אביוני אדם עד תאסוף/ בלועי בור עד תבעה/ גנוזי גיא עד תגלה/ דחויי זומן עד תדלה/ המוני מתים עד תחיה" האקרוסטיכון מופיע שלוש פעמים בכל טור. הכינויים לאנשי קורח: "אביוני אדם",

אבן עזרא מפרש את העלייה כשינוי מיקום פיזי כפשוטו: "ייתכן שהיה אוהל מועד בתוך המחנה במקום גבוה על כן מלת העלו מסביב. אך הוא מביא גם פירוש אחר: מי שילך לעבודת השם או אל המקום הנבחר יקרא עולה, (כביכול יש בכך עליה מן החול אל הקודש).

רש"י בעקבות מדרשים רבים רואה בביטוי "לא נעלה" כשל לשוני של אנשי קורח שבמילים אלה חרצו את גורלם: "לא נעלה. פיהם הכשילם שאין להם אלא ירידה".

הפרשנים התעכבו על תשובתם של אנשי קורח לפנייתו של משה: "וישלח משה לקרוא לדתן ולאבירם בני אליאב": היה עליהם לענות לקריאתו של משה בביטוי "לא נבוא" שמתפרש כסירוב לעמוד מול משה ולהכיר במנהיגותו ובכבודו. אולם מדרש תנחומא (קרח ג) אומר: "לא נלך, לא נבוא אין כתיב כאן אלא לא נעלה. ועליהם אמר שלמה "פי כסיל מחתה לו ושפתיו מוקש נפשו" (משלי יח 7) תשובתם רומזת על סופם שהם מתים בירידה ולא בעליה. ככתוב: "וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה" (ויקרא טז 33).

הפייטן יניי, בן ארץ ישראל שחי במאה החמישית לספירה (קרובה קטז פיוט 22), מבטא רעיון זה בטורים: "טעם פיהם/ נתנבא עליהם/ נמו לא נעלה וירדו הם וכל אשר להם" (טעם=דיבור). הפייטן מדגיש את הניגוד בין עליה לירידה, כרמז לעתיד. כמו שכתוב "אמר אביי ברית כרותה לשפתיים". ילקוט שמעוני (מלכים ב רמז רלב), מביא דוגמה מאברהם שהלך לעקידה ואמר אל נעריו

בתחילת דיבורו בספור חלומות. כי שר המשקים זה היה תחילת דיבורו "בחלומי" שהוא לשון חלימות ובריאות (ישעי לה טז ותחלימיני והחייני) וניצול ונדון לחיים וחזר למעלתו. אבל שר האופים התחיל ב"אף" שאמר אף אני בחלומי ונידון למיתה. דרשו חז"ל (ב"ר רפח ה) ארבעה פתחו באף וכו'. חז"ל ראו בסגנון הדיבור הפותח במילה "אף" ריח של שחצנות, של גאווה שנאמרת בפני דמויות שליליות שכוונתן אינה טהורה

ובמסכת שבת פה מא: ארבעה פתחו באף הנחש האופה קרח והמן וסימנך "נאקה" בחוטם. ראשי תיבות נאקה: נחש אופה קרח המן שכלם פתחו בחוטם היינו באף וכולם סופם לאבדון. התלמוד מרכז את כל האנשים הללו בראשי תיבות כדי שנזכרם. אך מעבר לכך הוא מביא דוגמה מהלכות השבת. מותר בשבת להוציא את הבהמה שיש נאקה (קשר לתפיסה) בחוטמה, באפה. והי לנו קשר נוסף למילה". הם פתחו את דבריהם במילה אף ונשמדו באף וחמה של הקב"ה וזיכרונם גם הוא יהיה באף (חוטם) של הבהמה.

הוא שמלמד אותנו החכם בספר משלי (יח 7): "פי כסיל מחתה לו ושפתיו מוקש נפשו".

"בלועי בור", "גנוזי גיא", "דחויי דומן", "המוני מתים" וכו'. אך יש גם פעלים המוכיחים את התחייה: "תאסוף", "תבעה", "תגלה", "תדלה", "תחיה" וכו'. ומכאן שהם באמת "יעלו וירדו": ירדו לשאול אך בבוא העת יעלו אל עולם החיים. "וכן אתה מוצא שחנה התפללה עליהם בתפילה: "ה ממית ומחיה" וגו' (תנחומא בובר, קורח, הוספה סימן ד)

על דמותה של חנה כמתפללת עליהם רומז הפייטן בביטוי "קמה עקרה/ ומוריד שאול יעל, פיה קרא" (פיוט ה).

דוגמה נוספת לחשיבות הדיבור והשפעתו על המהלכים של האדם היא המילה "אף": אמר רב הונא בר סימון: "ארבעה פתחו ב"אף" ואבדו ב"אף" ואילו הן: נחש ושר האופים ועדת קורח והמן: נחש "אף" כי אמר אלוקים (בראשית ג 1), שר האופים "אף אני בחלומי" (שם מ טז), עדת קורח "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו" (במדבר טז 14), המן: "אף לא הביאה אסתר המלכה" (אסתר ה 12). אף לא הביאה, לפיכך ניצל, פיו הכשילו שכן הוא אומר בשר האופים אף אני בחלומי ונצלב".

"בחלומי והנה גפן לפני: ראוי לאדם שיזהר

האקולוגיה של ירושלים

יהודה עמיחי

האוויר מעל ירושלים רווי תפילות וחלומות
 כמו האוויר מעל לערי תעשייה כבדה,
 קשה לנשום.

ומזמן לזמן מגיע משלוח חדש של היסטוריה
 והבתים והמגדלים הם חומרי אריזתה,
 שאחר כך מושלכים ונערמים בערימות.

ולפעמים באים נרות במקום בני אדם,
 אז שקט,
 ולפעמים באים בני אדם במקום נרות,
 ואז רעש.

ובתוך גנים סגורים, בין שיח יסמין
 מלאי בושם, קונסוליות זרות,
 כמו כלות רעות שנדחו,
 אורבות לשעתן.

ולבזם

מגדלים מכוסות חד פעמיות:

אפשר לקנות חבילת כוסות בעלות מינימלית, ולהתחיל לבנות.

חילגא דבדיוחגא

הילדים התיישבו לארוחת צהרים בבית ספר יסודי דתי. בראש השולחן עמדה קערה עם תפוחים.

הרב אמר לתלמידים: "קחו רק תפוח אחד. אלוהים מסתכל".

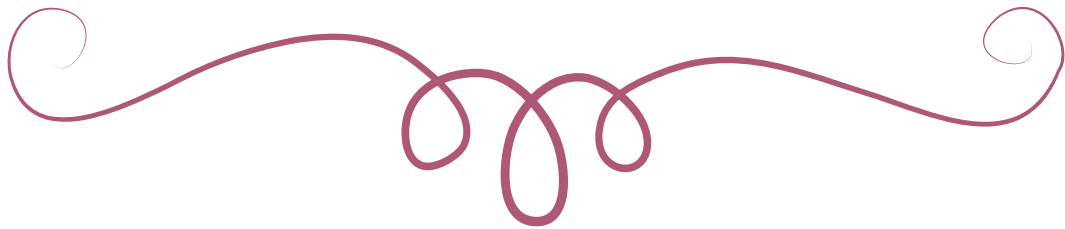
בקצה השני של השולחן עמדה קערת מלאה בעוגיות שוקולד.

אחד הילדים כתב פתק: "קחו כמה שאתם רוצים. אלוהים מסתכל על התפוחים..."

"ברפובליקה האיסלאמית, אירן, הנישואים עדיין נדונים לעתים קרובות בין משפחות בנימה עסקית-משהו. ברוב המשפחות המודרניות יש לבנות אמירה כלשהי בעניין. הן יכולות לעודד מחזרים או, כפי שעשיתי אני, לדחות את הנישואים על ידי לימודים לתואר אקדמי. לא שגברים אירנים הם בהכרח בעלים גרועים. רבים מהם, כמו אבי היקר, הם טובי לב ואציליים ומתעניינים בנשים שלהם כבני אדם, לא רק כאמהות לילדים. ומצד שני, חלקם לא. ישנן ארוחות מנחה משפחתיות, הענקת מתנות, וארוחות ערב, אבל בדרך כלל אישה לא נמצאת לבד עם הארוס שלה לפני החתונה. כך שזה, כפי שאומרים באמריקה, הימור. אישה מצטרפת למשפחה של בעלה בשמלה לבנה ועוזבת אותה רק בתכריכים לבנים. במותה"

(לורה פיצג'רלד, רעלה של ורדים, עמ' 7).

לא על האם לבד

קציצות תירס ותרד אפויות בתנור

מצרכים (10-12 יחידות)

כוס וחצי גרגירי תירס מקופסת שימורים (בלי הנוזלים)

400 גרם עלי תרד טריים

2 כפות שמן זית/קנולה

1 ביצה

חצי כוס גבינה צהובה מגורדת

1 כף קטשופ (לא חובה)

4-5 כפות גדושות קמח לבן/מלא

חצי כפית מלח, פלפל שחור

אופן ההכנה:

מחממים סיר או מחבת רחבה (אין צורך

לשמן) ומניחים את עלי התרד. מערבבים במשך מספר דקות עד שעלי התרד מתרככים ומצטמצמים. מסירים מהאש, סוחטים מנוזלים וקוצצים גס. מעבירים לקערה.

-מחממים תנור ל-180 מעלות.

-מוסיפים לקערה את שאר המרכיבים ומערבבים עד שמתקבלת תערובת יציבה.

-משמנים נייר אפיה ומכינים כדורים בעזרת הידיים. מניחים על נייר האפיה ומרססים מעל במעט שמן.

-אופים בתנור 20-25 דקות, הופכים צד ואופים עוד כ-10 דקות, עד להזהבה קלה.

בקרוה אצלכם

• ברכות ואיחולים לגב' מיכל בלאו לרגל בר המצווה של בנה!

אם ברצונכם לברך או לייזע על שמחות, אנא שלחו למייל העורכת!

שבת שלום!

נשמח לקבל מכם מאמרים לפרשות הבאות לפי מדורי העלון השונים - למייל העורכת.